

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๐ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางประพิศ โพธิราช

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๒๙๔/๑ หมู่ ๔ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก
โทรศัพท์ ๐๘๗-๘๔๕๔๖๕๙ Facebook Praphit Rakyim Line ๐๘๗๘๔๕๔๖๕๙
เกิด พ.ศ. ๒๕๐๙ ปัจจุบันอายุ ๕๙ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยชีวิต จังหวัดสมุทรสาคร
คณะ/สาขาวิชา สาขาสหวิทยาการ การพึ่งตนเอง

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ กำหนดตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๘๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก มันสำปะหลัง

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

พื้นที่จำนวน ๑๐ ไร่ ให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกมันสำปะหลังที่ถูกต้อง ทั้งในเรื่องของการขุดร่อง
ระยะห่าง การเลือกท่อนพันธุ์ การใส่ปุ๋ย การกำจัดศัตรูพืช และการใช้ระบบน้ำหยดเพื่อประหยัดน้ำ

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การตรวจวิเคราะห์ดิน

ดำเนินการตรวจวิเคราะห์ดินให้เกษตรกรสมาชิกศูนย์ฯ มีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการเก็บตัวอย่างดิน การตรวจวิเคราะห์ดินเบื้องต้น และหลักการใส่ปุ๋ยตามค่าการวิเคราะห์ดิน เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรจากการใช้ปุ๋ยเคมี

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์

การสาธิตการผลิตเชื้อราที่ใช้ในการเกษตร ได้แก่ เชื้อราไตรโคเดอร์มา บิวเวอร์เรีย และเมตาไรเซียม อีกทั้งยังมีการแนะนำวิธีการใช้ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับโรคพืชและศัตรูพืชแต่ละชนิดด้วย

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ

การผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพนั้นมีส่วนต่อการเพิ่มของจุลินทรีย์ในดิน ทั้งยังส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพสมบัติทางชีวภาพเคมีและกายภาพของดิน ดินจะมีความโปร่งร่วนซุย มีการถ่ายเทอากาศดีสามารถดึงธาตุอาหารในดินมาใช้ประโยชน์ได้มาก และมีผลต่อการเร่งการเจริญเติบโตของพืชอีกด้วย

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ การควบคุมศัตรูพืช

การเฝ้าระวังและการสำรวจสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช เพื่อวินิจฉัย วิเคราะห์ และตัดสินใจเลือกวิธีการควบคุมศัตรูพืช โดยใช้วิธีผสมผสานที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การลดต้นทุน
- ๒) บัญชีครัวเรือน
- ๓) มาตรฐานการเกษตร Zoning

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) เศรษฐกิจพอเพียง
- ๒) เกษตรผสมผสาน
- ๓) เกษตรทฤษฎีใหม่

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การใช้น้ำอย่างรู้ค่า

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรหลัก การลดต้นทุนการผลิต

เนื่องจากสภาพดินมีความเหมาะสมระดับปานกลาง และมีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชค่อนข้างสูง จึงหันมาปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตโดยใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อลดปริมาณสารเคมีในการเกษตร และใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อลดต้นทุนการผลิต

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ในแต่ละปีเกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์เรียนรู้ และเกษตรกรผู้นำ มีโอกาสเข้ารับการอบรม และศึกษาดูงานตามต่างๆ จากนั้นจึงนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองก่อน ถ้าได้ผลเป็นที่พอใจ จึงนำองค์ความรู้นั้นๆ มาขยายต่อสู่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

หลังจากที่กำหนดแนวทางการพัฒนาศูนย์แล้ว คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ฯ จะต้องมาประชุมหารือ เพื่อกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ว่าใครจะรับผิดชอบเรื่องไหนตามความถนัด เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ และได้กำหนดหลักเกณฑ์การทำงานไว้ ดังนี้

๒.๑ จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ฯ อย่างน้อยเดือนละครั้ง กรณีมีปัญหาเร่งด่วนก็สามารถเรียกประชุมได้ตลอดเวลา

๒.๒ พิจารณาจัดทำแผนขอรับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ฯ ในส่วนที่ยังขาดอยู่ หรือต้องการเพิ่มเติมจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน

๒.๓ หากได้รับงบประมาณสนับสนุน หรือสนับสนุนครุภัณฑ์มาดำเนินงาน คณะกรรมการควรแบ่งหน้าที่กันควบคุม และจัดทำรายละเอียดบัญชี รายรับ – รายจ่าย

๒.๔ บูรณาการงานร่วมกับโครงการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่มันสำปะหลัง ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนอำเภอวังเจ้า เนื่องจากมีเป้าหมายในด้านการผลิตมันสำปะหลังเหมือนกัน และเพื่อเป็นการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น และไม่มีแนวโน้มที่จะลดลงประกอบกับราคาสินค้าที่ไม่แน่นอน ทำให้ต้องเริ่มปรับตัว เพื่อสามารถทำการเกษตรต่อไปได้อย่างยั่งยืน โดยยึดหลักทำน้อยแต่ได้มาก เริ่มหันมาทำระบบน้ำหยดในพื้นที่ ๑๐ ไร่ ระบบน้ำดีขึ้น ในเวลา ๓ ปี สามารถปลูกมันสำปะหลังได้ถึง ๔ รอบ

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาในเรื่องของโรคและแมลง เมื่อได้รับองค์ความรู้เจ้าหน้าที่เกษตร เราได้นำมาปฏิบัติให้ถูกหลักวิชาการ และต้องใช้ภูมิปัญญาพลิกแพลงตามสถานการณ์ที่เจอ

รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การใช้ระบบน้ำหยด เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนน้ำ และประหยัดน้ำ

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและการใช้ปุ๋ยหมัก ควบคุมกันเพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิต

การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อลดการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลง

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การให้น้ำระบบน้ำหยด ช่วงเริ่มปลูก ๑ - ๕ เดือนให้น้ำ ๒ - ๓ ครั้ง/เดือนครั้งละ ๒ - ๓ ชั่วโมง ช่วง ๕ - ๙ เดือนให้น้ำลดลงเหลือ ๑ ครั้ง/เดือนครั้งละ ๒ - ๓ ชั่วโมง และช่วงรอเก็บเกี่ยว ๙ - ๑๒ เดือน ให้น้ำจนเก็บเกี่ยวผลผลิต เป็นการลดต้นทุนการผลิต ช่วยให้มีระบบน้ำดีขึ้น ในเวลา ๓ ปี สามารถปลูกมันสำปะหลังได้ถึง ๔ รอบ

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

เริ่มจากการใช้ท่อนพันธุ์ดี ปลอดโรค ให้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินควบคู่กับการใช้ปุ๋ยหมัก เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิต วางระบบน้ำหยด เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนน้ำ และช่วยประหยัดน้ำ การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อลดการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลง

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) มันสำปะหลัง พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๐ ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลานิล จำนวน ไม่สามารถระบุได้

๒.๒) ปลายี่โสภ จำนวน ไม่สามารถระบุได้

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) วัวลูกผสม จำนวน ๒๕ (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด - ชนิด ประกอบด้วย

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้ามันสำปะหลัง มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ไถพรวน	เป็นเงิน	๓๐๐ บาท/ไร่
๑.๒) ยกร่องแปลงปลูกมัน	เป็นเงิน	๒๕๐ บาท/ไร่
๑.๓) ค่าท่อนพันธุ์	เป็นเงิน	- บาท/ไร่ (ท่อนพันธุ์ตัวเอง)
๑.๔) ค่าจ้างปลูกมันสำปะหลัง	เป็นเงิน	๕๐๐ บาท/ไร่
๑.๔) ค่าจ้างวางระบบน้ำหยด	เป็นเงิน	๑๕๐ บาท/ไร่
๑.๔) ระบบน้ำหยด	เป็นเงิน	๘๐๐ บาท/ไร่ (มีของเดิมบางส่วน)
๑.๕) ค่าปุ๋ยเคมี + ฮอร์โมน	เป็นเงิน	๘๕๐ บาท/ไร่
๑.๖) สารป้องกันกำจัดวัชพืช	เป็นเงิน	๙๐ บาท/ไร่
๑.๗) สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช	เป็นเงิน	๓๖๐ บาท/ไร่

๑.๘) น้ำมันเชื้อเพลิง	เป็นเงิน ๓๐๐ บาท/ไร่
๑.๙) ค่าจ้าง (ฉีดพ่นปุ๋ย สารเคมี)	เป็นเงิน ๒๔๐ บาท/ไร่
๑.๑๐) ค่าเก็บเกี่ยว (ตัดต้น ขุด ขนส่ง)	เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท/ไร่ *อ้างอิงจากปี ๒๕๖๓
รวมต้นทุนการผลิต ๕,๘๔๐ บาท/ไร่	
รายได้	ยังไม่ได้มีการเก็บเกี่ยว บาท/ไร่

หมายเหตุ เนื่องจากมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๘ ราคาตกต่ำมาก

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ผักสวนครัว

เฉลี่ยรายได้วันละ ๒๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ -

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ - บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ -

เฉลี่ยรายได้เดือนละ - บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ มันสำปะหลัง

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๔๐,๐๐๐ บาท/ปี

ลำไย เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๒๕,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง

- สามารถลดต้นทุนการผลิตได้อย่างเป็นรูปธรรม จากการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การใช้ปุ๋ยหมัก และสารชีวภัณฑ์แทนสารเคมี รวมถึงการประยุกต์ใช้ระบบน้ำหยดในแปลงเรียนรู้

- มีผลผลิตที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและมั่นคง
ได้รับความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถปรับใช้กับการผลิตในแปลงของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ได้รับการยอมรับและมีเกียรติภูมิในฐานะเกษตรกรต้นแบบ

๒. ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น

- เกษตรกรในพื้นที่ได้รับองค์ความรู้และแนวทางการทำการเกษตรที่ถูกต้อง อาทิ การตรวจวิเคราะห์ดิน การผลิตปุ๋ยชีวภาพ การใช้สารชีวภัณฑ์ และการควบคุมศัตรูพืชอย่างเหมาะสม

- เกษตรกรสามารถนำความรู้และเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ในแปลงของตนเอง เพื่อให้เกิดการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และสร้างรายได้ที่มั่นคงยิ่งขึ้น

- ช่วยสร้างแรงบันดาลใจและเป็นต้นแบบในการทำการเกษตรที่ยั่งยืนให้แก่เกษตรกรรุ่นใหม่และผู้สนใจ

๓. ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

- ชุมชนเกิดความเข้มแข็งจากการรวมกลุ่มและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ฯ รวมถึงการดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

- ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร โดยหันมาใช้วิธีการที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น
- สร้างรายได้หมุนเวียนภายในชุมชน ส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น และช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่
- ศูนย์เรียนรู้ฯ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรที่สำคัญของชุมชน สามารถรองรับการศึกษาดูงานจากเกษตรกร นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

- ระบบน้ำหยด ช่วยลดปริมาณการใช้น้ำลงได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยให้น้ำตรงบริเวณรากพืชอย่างเพียงพอ ทำให้เป็นการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด
- การใช้โดโลไมท์ปรับปรุงดิน ช่วยปรับปรุงสมบัติทางเคมีของดิน โดยเฉพาะการปรับสภาพความเป็นกรดของดินให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช ช่วยเสริมธาตุอาหารรองที่จำเป็น ลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมีในระยะยาว และช่วยฟื้นฟูคุณภาพดินให้มีความยั่งยืน
- การปลูกปอเทือง ช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารในดิน ส่งเสริมให้ดินมีความร่วนซุย โปร่ง ระบายน้ำและอากาศได้ดี อีกทั้งยังช่วยตรึงไนโตรเจนในดิน ลดการใช้ปุ๋ยเคมีลงได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ระบบนิเวศในดินมีความอุดมสมบูรณ์ และเป็นการฟื้นฟูดินอย่างยั่งยืน

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- ด้านดิน การปลูกพืชปุ๋ยสด เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ช่วยฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ ลดการเสื่อมโทรมของหน้าดิน และเพิ่มความสามารถในการอุ้มน้ำและธาตุอาหาร การใช้โดโลไมท์ปรับปรุงดิน ช่วยปรับสมดุลความเป็นกรด-ด่างของดิน ลดความเสื่อมโทรมของพื้นที่เพาะปลูก และทำให้ดินมีความยั่งยืนในการผลิต
- ด้านน้ำ การประยุกต์ใช้ระบบน้ำหยด ช่วยประหยัดการใช้น้ำ ลดการสูญเสียจากการระเหย ทำให้การใช้น้ำเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- ด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวม การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภัณฑ์แทนสารเคมี ช่วยลดการปนเปื้อนในดิน น้ำ และอากาศ ส่งผลให้ระบบนิเวศทางการเกษตรมีความสมดุลและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้เกษตรกรและชุมชนมีแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้มีการรวบรวมและจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่อย่างเป็นระบบ ทั้งข้อมูลด้านพื้นที่เพาะปลูก ชนิดพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น มันสำปะหลัง ลำไย ข้อมูลดังกล่าวถูกนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ วางแผนการผลิต และพัฒนามาตรการการเกษตร ตลอดจนเป็นแหล่งอ้างอิงในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรรายอื่น เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่จริง

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้จัดให้มีการฝึกอบรมและศึกษาดูงานแก่เกษตรกร และผู้สนใจทั่วไป โดยมีการสาธิต การบรรยาย และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จริงในแปลงเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ตลอดจนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรสมัยใหม่ ซึ่งช่วยเสริมสร้างศักยภาพและความเข้าใจให้แก่ผู้เข้าร่วมได้อย่างเป็นรูปธรรม

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นที่ปรึกษาแก่เกษตรกร และช่วยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหอย่างเหมาะสม ทำให้เกษตรกรมีที่พึ่งทางวิชาการและสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันท่วงที

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นแหล่งกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร องค์ความรู้และเทคนิคการเกษตรที่ถูกต้อง โดยใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เช่น การประชุมกลุ่มเกษตรกร ป้ายประชาสัมพันธ์ และสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

มีการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เกษตรกรในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ การสาธิตภาคสนาม และการให้คำปรึกษา ทำให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปปรับใช้จริงในแปลงของตน เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์ การจัดการน้ำด้วยระบบน้ำหยด ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง คุณภาพผลผลิตเพิ่มขึ้น และเกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคงมากขึ้น

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ และเครือข่ายเกษตรกรในชุมชน ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับพื้นที่ การดำเนินโครงการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน เพื่อให้การขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรเกิดความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

นอกจากนี้ ศูนย์เรียนรู้ฯ ยังมีการจัดเวทีประชุมคณะกรรมการ ศพก. และคณะกรรมการแปลงใหญ่ในอำเภอวังเจ้า เพื่อเป็นพื้นที่กลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแชร์ประสบการณ์ และระดมแนวคิดใหม่ ๆ ระหว่างเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ และภาคีเครือข่าย ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และสามารถนำข้อเสนอไปพัฒนาการเกษตรของพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมและตรงกับความต้องการของเกษตรกรในชุมชน

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

ในฐานะประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ฯ มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและนโยบายการดำเนินงานของศูนย์ฯ ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จัดสรรและบริหารงบประมาณ ตลอดจนกำกับติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการและฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นผู้นำในการขยายผลองค์ความรู้และเป็นแบบอย่างแก่เกษตรกรในชุมชน

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน การดำเนินงานในฐานะศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในการเป็นศูนย์กลางการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรของชุมชน โดยสมาชิก ศพก. หลักและเครือข่ายได้เดินทางไป ในทิศทางเดียวกัน มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และพัฒนาต่อยอดตามศักยภาพของแต่ละเครือข่าย อาทิ การแปรรูปลำไยเพื่อทำไวน์และไซรัป การปลูกและแปรรูปดอกอัญชันแห้ง การปลูกมะลิเพื่อจำหน่าย และการปลูกผัก-สมุนไพรในครัวเรือน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของเครือข่ายเกษตรกรในชุมชนที่สามารถพัฒนาและสร้างอาชีพได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ในฐานะเกษตรกรต้นแบบและประธานคณะกรรมการ ศพก. ผู้ดำเนินงาน ยังดำรงตำแหน่งกำนัน ซึ่งทำให้มีบทบาทนำอย่างเป็นทางการในระดับตำบล สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชน ควบคู่กับการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร ทั้งนี้ยังทำหน้าที่เป็นผู้นำทางความคิดในรูปแบบไม่เป็นทางการ โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ สร้างแรงบันดาลใจ และเป็นที่พึ่งทางวิชาการแก่เกษตรกรในพื้นที่ ซึ่งได้รับการยอมรับและความไว้วางใจจากชุมชนอย่างกว้างขวาง

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

การดำเนินงานในฐานะเกษตรกรต้นแบบได้อุทิศเวลา แรงกาย และทรัพยากรส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการทำงานเพื่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน ทั้งในด้านการแก้ไขปัญหาการเกษตร การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสะท้อนถึงความเสียสละและจิตอาสาที่เป็นแบบอย่างแก่เกษตรกรในพื้นที่

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“มีใจบริการ ทำงานเพื่อชุมชน มุ่งสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน” ในการทำงานทุกครั้งต้องมีใจบริการและมุ่งมั่นที่จะทำเพื่อชุมชน โดยยึดหลักการทำงานที่เน้นการเสียสละ อดทน และทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ เชื่อมั่นว่าความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและก้าวไปพร้อมกัน ดังนั้น การดำเนินงานในฐานะศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จึงมุ่งเน้นการทำงานด้วยความตั้งใจจริง โปร่งใส และคำนึงถึงประโยชน์ของเกษตรกรและชุมชนเป็นหลัก เพื่อให้เกิดผลสำเร็จที่ยั่งยืน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการถอดบทเรียน)

นางสาวศศิธร คีนมาเมือง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ร่วมกับเกษตรกรต้นแบบและเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดตาก

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- การสัมภาษณ์เชิงลึกกับเกษตรกรต้นแบบ
- การสังเกตและบันทึกกิจกรรมการเกษตรในแปลงเรียนรู้และฐานเรียนรู้ของศพก.

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหา/อุปสรรค การจัดเก็บข้อมูลบางส่วนจากเกษตรกรอาจไม่สมบูรณ์ เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาและความเข้าใจในเครื่องมือ

ข้อเสนอแนะ ควรจัดทำคู่มือการบันทึกข้อมูลหรือแบบฟอร์มสำหรับเกษตรกร เพื่อรวบรวมข้อมูลให้มีความครอบคลุม สนับสนุนการฝึกทักษะการบันทึกข้อมูลให้แก่เกษตรกรและผู้ร่วมดำเนินการ เพื่อให้การถอดบทเรียนมีคุณภาพและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๓. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

แผนที่ตั้ง ศพก.หลัก

แผนผังฐานเรียนรู้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอวังเจ้า

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลักของศูนย์เครือข่าย	หมู่	ตำบล	โซน	x	y	ชื่อ-สกุล ประธานศูนย์
1	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลบึงเตา	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	2	บึงเตา	47	516430	1854282	นายเลาะ โพธิ์ไธ
2	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผักหวานป่า ตำบลนาโปลด์	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร	2	นาโปลด์	47	512836	1848642	นางสาวกัญญาธิ์ กำนแก้ว
3	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ตำบลเชียงทอง	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (คตบข.)	4	เชียงทอง	47	522004	1841711	นายธรรมวัตร ระเหิง
4	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลเชียงทอง	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (คจช.)	4	เชียงทอง	47	522004	1841711	นางอภิญญา ประวิทย์โค
5	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศูนย์เครือข่าย) ตำบลบึงเตา	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (คจช.)	3	บึงเตา	47	523165	1851578	นางสุวภาณันท์ มาเดิม
6	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตำบลนาโปลด์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	2	นาโปลด์	47	512272	1847844	นายสมพงษ์ ปิ่นทอง
7	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสามัคคีบ้านบึงเตา	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	3	บึงเตา	47	523334	1851024	นายสิทธิพร เสนอสม
8	กลุ่มแปลงใหญ่ลำไยบ้านใหม่ศรีธรรม	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	7	เชียงทอง	47	525994	1830307	นายสุกร ภูนาศ
9	กลุ่มแปลงใหญ่ลำไยบ้านคลองเชียงทอง	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	2	บึงเตา	47	517909	1856749	นายคารุง ทองคำ
10	กลุ่มแปลงใหญ่ลำไยบ้านนาโปลด์	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	4	นาโปลด์	47	516416	1845282	นายเคสิณ ชินพรสุพร
11	กลุ่มแปลงใหญ่ยางพารา อำเภอวังเจ้า	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืนต้น	9	เชียงทอง	47	0518442	1840204	นายอตุลย์ ทรงงาม
12	กลุ่มแปลงใหญ่ลำไยบ้านหนองปลาไหล	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	8	เชียงทอง	47	518155	1842163	นายสาณณ วิจิตร
13	กลุ่มแปลงใหญ่ลำไยบ้านนาแพะ	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	9	นาโปลด์	47	513591	1844653	นางวทันยา สุขศรี
14	ผู้นำตำบลเชียงทอง	อื่นๆ	10	เชียงทอง	47	522253	1829925	นายอติศักดิ์ ศรีนิมบมภ์
15	ผู้นำตำบลบึงเตา	อื่นๆ	2	บึงเตา	47	517912	1856740	นายบุญส่ง บุญเป็อง
16	ผู้นำตำบลเชียงทอง	อื่นๆ	6	นาโปลด์	47	510285	1849342	นางน้ำอ้อย สายแหว

เครือข่าย ศพก. อำเภอวังเจ้า